

VEJ nr 9096 af 03/03/2009 Gældende

Offentliggørelsesdato: 04-03-2009

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Vejledning om høreapparatbehandling

1. Formål med vejledningen

Retningslinjer for god høreapparatbehandling

Sundhedsstyrelsens formål med denne vejledning er at fastlægge retningslinjer for god høreapparatbehandling i både offentligt og privat regi.

Dette med henblik på, at borgere med høretab sikres et optimalt behandlingsforløb, uanset om høreapparatbehandlingen sker på de medicinske audiologiske sygehusafdelinger (høreklivnikker), hos en praktiserende speciallæge i øre- næse- halssygdomme som en rammejdelse, eller hos godkendte, private forhandlere af høreapparater med offentligt tilskud.

Vejledningen henvender sig således samlet set til personale på medicinske audiologiske sygehusafdelinger, speciallæger i øre- næsehalssygdomme, godkendte, private forhandlere af høreapparater og hørepedagoger mv. på offentlige hørecentre og -institutter.

De offentlige klinikker bør også godkendes. Afsnit herom bør indsættes her. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at de både har karakter af myndighed og høj lægelige ekspertise samt virksomhed i konkurrence med private virksomheder. Det er ligeledes vigtigt, at udstyret her kontrolleres af uafhængige eksperter. Dansk HøreCenter anbefaler samme kontrol som hos de godkendte private høreapparatsleverandører.

Retningslinjer for godkendelse af private forhandlere af høreapparater

Vejledningen har endvidere til formål at fastlægge retningslinjer for godkendelse af private forhandlere af høreapparater i medfør af § 2, stk. 3 og § 3, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 1513 af 13. december 2007 om godkendelse af private forhandlere af høreapparater.

Retningslinjer herom er fastsat i vejledningens sidste afsnit 5.

2. Høretab og patientforløb

Hørenedsættelse defineres ifølge WHO som en høreskade i en sådan grad, at den forårsager begrænsninger i personens aktiviteter.

(Ifølge ICIDH-2).

I Danmark er der ca. 500.000 personer med hørenedsættelse (Bør opdateres da andre kilder hævder tallet 800.000, se f. eks. "Personer med høretab i Danmark" af Steen Bengtson og Maria Røgeskov, s. 46, SFI, Det National Forskningscenter for Velfærd, Kbh. 2010,) og heraf er 250.000-300.000 høreapparatbrugere.

Antallet af hørehæmmede stiger med alderen. I aldersgruppen over 75 år skønnes hver anden person at have et høreproblem. Der blev i 2007 udleveret ca. 110.000 høreapparater. (Nyeste tal fra Delta, 2010, viser 133.606 solgte og udleverede høreapparater i 2010.)

Når personen har erkendt et høreproblem og ønsker at blive undersøgt for det, kontaktes ofte (sker ikke så hyppigt i dag, så formulering bør ændres til: "nogle gange") den praktiserende læge for at få en henvisning til en speciallæge i øre- næse- halssygdomme. Det er også muligt at kontakte en speciallæge i øre- næse- halssygdomme uden henvisning (eller henvende sig direkte hos en godkendt privat høreapparatsforhandler).

Nærmere information til hørehæmmede om mulighederne for høreapparatbehandling i offentlig og privat regi fremgår også af Sundhedsstyrelsens pjece: "Hvis du skal ha' høreapparat. Vejen til bedre hørelse – offentlig eller privat behandling." (Denne pjece skal revideres, når Vejledningen er revideret)

Pjecen udleveres til alle borgere, der henvender sig angående høretab og muligt behov for høreapparatbehandling, uanset om henvendelsen sker til den henvisende praktiserende speciallæge – eller til en offentlig høreklinik eller til en godkendt, privat forhandler af høreapparater.

I vurderingen af, hvorvidt der er behov for høreapparater, indgår en audiologisk vurdering af høretabets karakter samt en vurdering af personens sociale situation, herunder eventuelle behov på arbejdspladsen, og hensynet til eventuelle fysiske eller medicinske faktorer.

Der kan være tilfælde, hvor videre udredning på en offentlig (eller privat) høreklinik vil være hensigtsmæssig, før behandling iværksættes.

Høreapparatilpasningen er et resultat af en tværfaglig indsats, hvor vægtningen af de enkelte elementer er meget forskellig, afhængig af bl.a. høretabets karakter, den sociale situation (og) alder ~~m.v.~~. Alle der får høreapparat, skal (bør?) informeres om muligheden for hørepædagogisk opfølgning på kommunale eller regionale høreinstitutioner og kommunikationscentre. (Dansk HøreCenter ønsker en nøjere drøftelse af dette med Sundhedsstyrelsen, da samarbejdet med kommunikationscentre er problematisk og til tider konkurrenceforvridende.

Vi mener, at de private klinikker med fordel kan lægge denne del af opgaven til vore andre opgaver for borgerne.)

Nærværende vejledning er baseret på den kendte faglige viden og viden indhentet gennem praksis.

2.1. Målgruppe for høreapparatbehandling/sikring af patientforløb

I nedenstående tilfælde kan der være indikationer for høreapparatbehandling:

– Der skal foreligge et høretab med en høretærskel i frekvensområdet 1000, 2000 og 4000 Hz på 30 dB (HL-hearing level) eller dårligere, enten i gennemsnit eller på mindst 2 af disse frekvenser. Ved forskel på mindst 20 dB mellem høretærsklerne ved 2000 og 4000 Hz skal tærsklerne ved 2000 og 3000 Hz i gennemsnit være 25 dB eller dårligere. Ved afvigelser herfra bør behandling ske under ansvar af en medicinsk audiolog. (Det er ikke i overensstemmelse med loven og en række afgørelser i Det Sociale Nævn. Det strider mod borgerens lovfæstede frie valg og er direkte konkurrenceforvridende. Der kunne f. eks. i stedet stå: ”Ved afvigelser herfra skal patienten have mulighed for at afprøve høreapparat inden anskaffelse for at sikre effekt, og ved mistanke om sygdomsrelaterede forhold skal dette ske i samråd med otolog og/eller medicinsk audiolog.” Se f. eks. afgørelser i Det Sociale Nævn den 28. januar 2010, j. nr. 2009-585/2996, hvori der bl.a. skrives det samme som i en række andre omgørelser af konsulent i København Kommune, professor emeritus, dr. med. Agnete Parving: ”Med hensyn til kommunens henvisning til Sundhedsstyrelsens vejledning finder nævnet anledning til at påpege, at denne vejledning ikke henvender sig til kommunen med sagsbehandlingsforskrifter eller lignende, men alene retter sig mod sundhedspersonale involveret i høreapparatbehandling samt i øvrigt rummer retningslinier for godkendelse af private leverandører”. I samme afgørelse understreges borgernes valgfrihed meget tydeligt: ”Kommunen

kan således efter nævnets opfattelse ikke træffe en beslutning om, at du ikke har valgmulighed”)

– Der foretages impedans- /refleksmåling.

– Vurderinger alene baseret på toneaudiogram er ikke fyldestgørende. Der skal måles Speech Reception Threshold – SRT og Discrimination Loss – DL eller Discrimination Score – DS.

– Skelneevne skal måles og registreres, for at sikre, at personer med dobbeltsidigt høretab vil få udbytte af behandling med høreapparat(er) til at kunne kommunikere med andre. Hvis en hørehæmmede kun kan opfatte $\frac{3}{4}$ eller mindre af det der bliver sagt jf. udført taleaudiometri, skal dette give overvejelse om forventelig effekt af høreapparatbehandling, samt henvisning til behandling af en medicinsk audiolog. (Det er ikke i overensstemmelse med loven og en række afgørelser i Det Sociale Nævn, det strider mod borgerens frie valg og er direkte konkurrenceforvridende. Der kunne f.eks. i stedet stå: ”Hvis en hørehæmmede har nedsat skelneevne bør man afprøve høreapparat inden anskaffelse for at sikre effekt og ved mistanke om sygdomsrelaterede forhold skal dette ske i samråd med otolog og/eller medicinsk audiolog”.)

Der findes dog ikke en fagligt alment accepteret og dokumenteret grænse for hvad skelneevnen skal være for, at der kan opnås en tilfredsstillende forbedring af hørelsen ved høreapparatbehandling.

~~– (Personer med anden svær sansedefekt, som svær synsdefekt, behandles af en medicinsk audiolog. Dette gælder også for personer med ensidigt høretab og dominerende tinnitus/øresusen.~~

~~– Personer med mere udtalte høretab (>40 dB bilateralt, gennemsnit af tærsklen ved 1000, 2000 og 4000 Hz) er særligt afhængige af velfungerende høreapparater til enhver tid. (Det strider mod borgerens lovfæstede frie valg og er i øvrigt direkte konkurrenceforvridende. Der kunne i stedet stå: ”Patienter med anden svær sansedefekt, som svær synsdefekt skal have mulighed for at afprøve høreapparat inden anskaffelse for at sikre effekt, og ved mistanke om sygdomsrelaterede forhold skal dette ske i samråd med otolog og / eller medicinsk audiolog”)~~

Ved høreapparatbehandling af disse personer bør klinikken derfor have umiddelbar adgang til personale, der kan foretage mindre reparationer af defekte høreapparater, eller den bør kunne stille reserveapparater til rådighed i reparationsperioden. Såfremt klinikken ikke har disse faciliteter, bør høreapparatbehandlingen af den hørehæmmede ikke foregå i høreklinikken.

– Høreapparatbehandleren er på ethvert tidspunkt under behandlingen (ansvarlig for at tilbyde en optimal behandling i den pågældende situation, og hvis der er øresygdom eller mistanke herom) sammen med en speciallæge i øre- næse- halssygdomme (sikre at behandlingen tager hensyn til dette) (~~ansvarlig for at sikre, at udlevering af høreapparat er den optimale behandling i den pågældende situation.~~)

– Høreapparatbehandling med knogleforankret apparat (BAHA) skal udføres under ansvar af medicinsk audiolog.

– Personer under 18 år kan ikke modtage offentligt tilskud til privat høreapparatbehandling hos godkendte forhandlere af høreapparater, jf. § 112, stk. 4 i Lov om social service.

– Normalt skal der gå 4 år fra tidspunktet for ibrugtagning før der kan bevilges offentligt tilskud til nyt høreapparat hos godkendte, private forhandlere af høreapparater. Der er dog undtagelser, 1) når der er indtruffet en markant helbredsbetiget forværring af hørelsen, eller 2) når legemlige forandringer eller slitage efter kort tid umuliggør anvendelse af høreapparatet, eller 3) når høreapparatet er gået tabt ved tyveri, brand eller lignende. Kommunen skal som bevillingsmyndighed foretage en konkret og individuel vurdering af, om betingelserne ved fornyelse er opfyldt i henhold til ~~Velfærdsministeriets vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning mv.~~ (Kilden skal angives nærmere. Der skal muligvis stå: Social- og Integrationsministeriets Vejledning om ændring af vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning m.v. (Vejledning nr. 6 til serviceloven) samt Vejledning nr. 7 af 15. februar 2011 om hjælpemidler, boligindretning m.v.)

3. Ørelæge

3.1. Undersøgelse og høreprøve (*ved førstegangsudlevering.*)

Speciallægen i øre- næse- halssygdomme eller i visse tilfælde den godkendte private høreklinik (se senere i dette afsnit: ”hvis der er særlige forhold som forhindrer....”) optager en anamnese (sygehistorie) og er ansvarlig for, at der foretages en objektiv undersøgelse suppleret af høreprøver og eventuelle andre undersøgelser. Der stilles herefter en diagnose med forslag til behandling

samt så vidt muligt om behandlingen gælder for det ene, det andet, eller for begge ører. Den hørehæmmede må ikke inden for de sidste fire år have fået udleveret et høreapparat med offentligt tilskud i andet regi. Dette skal den hørehæmmede underskrive en erklæring om hos ørelægen, eller ørelægen skal notere en faglig begrundelse for behandlingen inden de fire år er gået.

Anamnesen omfatter bl.a. oplysninger om de oplevede høreproblemer, vurdering af hørebehov i fritid og job, oplysninger om relaterede symptomer såsom svimmelhed, tinnitus/øresusen, lydoverfølsomhed mv. Den objektive undersøgelse omfatter en fuldstændig øre-, næse- og halsundersøgelse med fokus på det ydre øre, øregangen og forholdene omkring trommehinden og en klinisk vurdering af hørelsen. Herefter udføres en høreprøve for rene toner, også benævnt en toneaudiometri, som udføres i en særlig lyddæmpet boks eller, i ganske særlige tilfælde så som ved hjemmebesøg, i roligt, afskærmet område. Den suppleres med andre prøver såsom undersøgelse af mellemøretryk og -reflekser samt taleaudiometri, alt sammen for at vurdere høreproblemet årsag og omfang. Speciallægen vil bl.a. være opmærksom på særlige forhold, som f.eks. pludseligt opståede høretab eller ensidige høretab. Efter undersøgelsestilles en diagnose, og der fremlægges et behandlingsforslag. (Specielt ved første undersøgelse er det) ~~Det er~~ ikke sikkert, at den hørehæmmede skal have et høreapparat på dette tidspunkt, måske kan man afhjælpe høreproblemet med høretekniske hjælpemidler, eller en høreforbedrende operation. Der skal desuden rådgives om profylakse mod yderligere høretab f.eks. relateret til støjeksposition både i job og fritid.

(Hvis der er særlige forhold som forhindrer tilsyn hos ørelæge, og der ikke er mistanke om øresygdomme, kan personale med relevant godkendt uddannelse optage anamnese og udføre otoskopi.)

(~~Den undersøgende~~ skal udgå) Speciallæge i øre- næse- halssygdomme eller medicinsk audiolog er ansvarlig for den diagnostiske udredning og ordination af høreapparat(er). (Hvis diagnosen stilles udelukkende på baggrund af de fremsendte data således at forstå, at patienten ikke direkte har været undersøgt af speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme, skal den undersøgende klinik beskrive ydre øre, øregang og trommehinde og ved mistanke om sygdomsrelaterede forhold skal patienten undersøges af speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme, som kan sikre) og eventuel anden behandling og kontrol af den sygdom eller tilstand, som medfører behov for høreapparatbehandling.

(Når Dansk HøreCenter anfører dette, så skyldes det at der udføres en del dobbeltarbejde, som udløser en unødvendig udgift for samfundet. Det kan kun delvist retfærdiggøres ved første undersøgelse /udlevering og ikke ved genudlevering af høreapparat. Der er i øvrigt ved at blive nedsat et udvalg til belysning af lægernes dobbeltrolle som lægefaglig kontrollant og som sælger af høreapparater. Hvis ikke denne dobbeltrolle fjernes, så vil Dansk HøreCenter måske blive tvunget til selv at ansætte øre-, næse og halslæger i lighed med vore konkurrenter. Vejledningen bør tage højde for denne allerede eksisterende mulighed for speciallægeansættelser i de private høreklinikker.)

3.2. Fordele og ulemper ved et høreapparat

Hvis (~~medicinsk audiolog,~~) ~~speciallægen i øre-næse-halssygdomme~~ (eller personalet på den private klinik) konstaterer et høretab af en sådan grad og type, at høreapparat vil være den relevante hjælp, er det vigtigt, at (~~den hørehæmmede sammen med speciallægen~~) **behandleren sammen med patienten** overvejer nytten af et høreapparat.

Overvejelserne ~~kan~~(bør) bl.a. tage afsæt i borgerens erhvervsmæssige situation, sociale kontakter (og) interesser ~~m.v.~~ Det er vigtigt, at ~~speciallægen~~(**behandleren**) orienterer den hørehæmmede om, at et høreapparat ikke (**fuldstændigt**) kan genskabe en normal hørelse, som f.eks. briller kan korrigere et synsproblem.

Høretab skyldes oftest en lidelse i ørets sanseorgan i det indre øre. Foruden en ændring af lydstyrken påvirkes også lyd kvaliteten og forståelsen af ord. (**Hvis evnen til at forstå ord er nedsat, bliver hørelsen (Hørelsen bliver) derfor**) aldrig den samme med et høreapparat som hos en normalt hørende.

~~Den hørehæmmedes egen stemme ændrer også karakter med et høreapparat i et sådant omfang, at den hørehæmmede kan finde det ubehageligt.~~ (**Bør ændres eller udgå, da det kan afholde personer med et behandlingskrævende høretab fra at afprøve og et høreapparat**)

Når nogle høreapparater ikke anvendes (skuffeapparater), kan det bl.a. skyldes, at den hørehæmmede har haft for store forventninger til effekten af høreapparatet eller ikke har modtaget tilstrækkelig instruktion og undervisning i brug af høreapparat. (**Det anbefales, at borgeren skal afprøves med høreapparat inden anskaffelse specielt, hvis der forudgående er tvivl om effekt og motivation for brug af høreapparat. Det anbefales videre af dansk HøreCenter, at borgeren altid skal underskrive erklæring om at høreapparatet/høreapparaterne virker og anvendes, inden der**

ansøges om bevilling. Det gælder både for offentlige og private leverandører.)

3.3. Visitation hos praktiserende ørelæge og informationspligt

Den hørehæmmede henvises af speciallæge i øre- næse- halssygdomme til høreapparatbehandling i privat eller offentligt regi efter gældende bestemmelser, eller også henvises til yderligere undersøgelse og/eller behandling, på en medicinsk audiologisk afdeling (eller private høreklub, hvis de laver de krævede undersøgelser uden udgift for borgeren. – Denne rettelse forudsætter at de foreslåede rettelser i høreabstørrelse afsnit 2.1. gennemføres).

Henvisningen til høreapparatbehandling bør være fyldestgørende til visitation af den hørehæmmede med en kort, men tilstrækkelig anamnese, audiogram og eventuelle andre høreprøver undersøgelser bør vedlægges.

Den hørehæmmede skal henvises på et informeret grundlag om patientens frie valg af høreapparatbehandling (og frit kunne anskaffe sig høreapparat(er) i såvel offentlig som i privat høreklub.)

I henhold til landsoverenskomsten for speciallægehjælp, skal en ørelæge i forbindelse med henvisning til høreapparatbehandling oplyse patienten om mulighederne for frit valg af høreapparatbehandling i enten det offentlige eller i det private med offentligt tilskud.

I sammenhæng hermed udleveres Sundhedsstyrelsens pjece: ”Hvis du skal ha’ høreapparat – Vejen til bedre hørelse – offentlig eller privat behandling”. (Denne pjece skal revideres, når Vejledningen er revideret.)

Hvis ørelægen selv optræder som privat forhandler, eller på anden måde har en økonomisk forbindelse til

leverandør/forhandler, skal ørelægen oplyse den hørehæmmede herom i forbindelse med henvisningen. Oplysning om aftale med behandler eller andre økonomiske forbindelser skal desuden fremgå af opslag eller af fremlagt pjece i venteværelset. (Der er netop bebudet et udvalg som skal undersøge lægernes dobbeltrolle. Dansk HøreCenter ønsker, at lægerne fremstår som uafhængige rådgivere uden egne økonomiske interesser i salg af høreapparater og alt andet med tilknytning til deres rådgivning.)

Den hørehæmmede skal hos (den behandlende klinik) (ørelægen) underskrive en erklæring om at have modtaget fuld oplysning om valgmuligheder og (modtaget sundhedsstyrelsens pjece samt) om ørelægens eventuelle relationer med en leverandør/forhandler. Ønsker patienten ikke at afgive en sådan erklæring, skal ørelægen anføre dette i patientens journal. Kan ørelægen ikke efterfølgende fremlægge

dokumentation for, at oplysningspligten er opfyldt, vil ørelægen kunne tildeles advarsel eller bod i henhold til sygesikringsoverenskomstens § 7 og § 9.

Tilbydes privat høreapparatbehandling (til førstegangsbbrugere) med offentligt tilskud, jf. § 2, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 1513 af 13. december 2007, skal den godkendte, private forhandler af høreapparater indledningsvis og inden høreapparatbehandling påbegyndes, oplyse personen om, at det er en betingelse for at opnå tilskud efter § 112, stk. 4 i lov om social service, at vedkommende er henvist hertil af en speciallæge i øre- næse- og halssygdomme. Inden den private høreapparatbehandling påbegyndes, skal den godkendte forhandler af høreapparater endvidere sikre, at personen har fået bevilget offentligt tilskud af sin opholdskommune. (Udlån og afprøvning er ikke en påbegyndt behandling. Det kan anbefales, at der sker et lån forud for ansøgning om bevilling af tilskud. Det anbefales at der vedlægges en erklæring fra borgeren om at det høreapparat, der ansøges om støtte til, er brugbart. Ved genudlevering er der ikke behov for fornyet lægebesøg med mindre, der er en usædvanlig udvikling i hørelsen eller tegn på øresygdomme.)

Endvidere fremgår det af § 2 i Velfærdsministeriets hjælpemiddelbekendtgørelse nr. 987 af 6. august 2007 om hjælp til anskaffelse af

retsinformation.dk - VEJ nr 9096 af 03/03/2009 Side 2 af 5
<https://www.retsinformation.dk/print.aspx?id=123775> 16-06-2009

hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven, at der normalt ikke kan ydes støtte til anskaffelse af høreapparater, som borgeren selv har anskaffet (og betalt), inden bevillingen er givet af opholdskommunen (kunne erstattes af: "den bevilgende myndighed" – da der måske ændres her).

4. Høreapparatbehandler

4.1. Udmåling af høretab og valg af høreapparat

Hos (høreapparatbehandleren) (den offentlige- eller private høreklinik) vil høreprøven blive gentaget og udført af personale, der er specielt uddannet hertil (og godkendt af Delta Akustik) ((audiologiassistenter)bør udgå), og den består af flere forskellige undersøgelser, der tilsammen giver et billede af typen og omfanget af hørenedsættelsen og danner grundlaget for valg af høreapparattype.

Metoder:

- Otoskopi.
- Rentoneaudiometri med tærskelmåling ved frekvenserne 250, 500, 1000, 2000, 4000 og 8000 Hz, samt evt. også frekvenserne 750, 1500, 3000 og 6000 Hz. Rentoneaudiometrien udføres med luft-ledning og med ben-ledning.
- Impedans-/refleksmåling.
- Taleaudiometri: Speech Reception Threshold – SRT og Discrimination Loss – DL eller Discrimination Score – DS.
- Andre undersøgelser efter relevans, f.eks. Rinne, Weber, Bing eller Gellé.
- Yderligere målinger efter behov.

Krav til faciliteter:

- Årlig kalibrering af audiometriudstyr.
- Kontrolmålinger.
- Baggrundsstøj lever op til ISO standardens krav i minimum ét audiometrirum, også under ”realistiske forhold”, f.eks. med støjende klienter i venteværelset.

Audiometri udenfor den godkendte adresse (hjemmebesøg) kan foregå, hvilket i så tilfælde bør fremgå af klinikkens kvalitetshåndbog. Der skal i videst muligt omfang sikres rimelige målebetingelser for audiometri.

Der skal gives informationer til den hørehæmmede om fabrikater, typer og konsekvenser af høreapparatvalg.

Der tages stilling til, i hvilket omfang den hørehæmmede kan have udbytte af monaural eller binaural behandling samt have udbytte af de indstillingsmuligheder, som forefindes i varierende omfang på forskellige apparater. Ved binaural behandling skal der benyttes høreapparater af samme fabrikat og type, med mindre helt specielle forhold foreligger. Hvor behandling påbegyndes på ét øre, kan evt. behandling på det andet øre påbegyndes inden for 6 måneder uden fornyet henvisning og undersøgelse.

Den hørehæmmedes mulighed for betjening af høreapparatet bør vurderes. De fleste høreapparater er meget små og har derfor meget små betjeningsknapper. Man skal således sikre sig, at den hørehæmmede mentalt og fysisk kan betjene høreapparatet, eller at den hørehæmmede har relevant hjælpepersonale til at assistere ved brug af høreapparatet. Det er vanskeligt for f.eks. demente eller meget gigtplagede personer at betjene et høreapparat. Er finmotorikken eller synet svækket, kan det være svært for den hørehæmmede at

udnytte de mange betjeningskontakter, som mange høreapparater er udstyret med. Man bør her anvende høreapparater med få manuelle betjeningskontakter og evt. tilbyde høreapparat med fjernbetjening. Omfanget af indstillingsmuligheder har betydning for høreapparatets pris, og der skal tilstræbes forslag til høreapparat, som korresponderer med patientens behov og forudsætninger.

Høreapparatbehandleren kan ud fra en samlet vurdering af høretabet, anatomiske forhold i øregangen, betjeningsvenlighed af apparatet og flere andre forhold, foreslå den hørehæmmede 1 eller 2 høreapparater samt type af høreapparat. Den hørehæmmede bør tilbydes valg imellem høreapparater, der har hensigtsmæssige signalbehandlinger og betjeningsmuligheder til afhjælpning af den pågældendes høreproblem. Den hørehæmmede har måske ikke nogen forhåndsviden om høreapparater. Det er derfor vigtigt, at udbyderen af høreapparater orienterer den hørehæmmede grundigt om fordele og ulemper ved det foreslåede høreapparat og om de eventuelle andre valgmuligheder, der måtte foreligge.

Efter valg af høreapparat skal der, hvis nødvendigt for den pågældende høreapparattype, tages aftryk af øregangen med henblik på fremstilling af en øreprop/-skal til et ørehængerapparat eller en skal til alt-i-øret apparat. Øreproppen/skallen fremstilles af en øreproptekniker tilknyttet høreapparatudbyderen eller hos fabrikanten af høreapparatet.

Prøveudlån af høreapparat (~~kan forekomme~~) skal tilbydes (jvf. ovenstående – hvis dette ikke følges, så i det mindste i følgende tilfælde, hvor det er specielt vigtigt: Hvis der er tvivl om behov for et eller to høreapparater, dårlig skelneevne og tvivl om motivation.)

4.2. Personale der kan udføre audiometri og høreapparattilpasning

Audiometri og valg af høreapparattype samt høreapparattilpasning skal udføres af dertil særligt uddannet personale. Det drejer sig om følgende personalegrupper:

- Medicinske audiologer (speciallæger i øre- næse- halssygdomme med audiologi som særligt fagområde).
- Otologer med relevant efteruddannelse indenfor medicinsk audiologi.
- Audiologiassistenter.
- Audiologopæder med erfaring i audiologi.

- Andre relevante uddannelser som kan godkendes af Delta Akustik og/eller Undervisningsministeriet ved 'CIRIUS', Fiolstræde 44, 1171 København K, tlf. 33 95 70 00, www.ciriusonline.dk

4.3. Udlevering af høreapparat

Hvis ikke høreapparatet er på lager, vil høreapparatet være klar efter typisk 1-3 uger og klar til udlevering fra høreapparatbehandleren. Den hørehæmmede skal instrueres i brug af høreapparatet, og det skal sikres, at høreapparatet passer til øregangen. Der bør som regel udføres kontrolmålinger med høreapparatet i funktion for at sikre, at høreapparatet afhjælper den hørehæmmedes problem bedst muligt. Endvidere skal den hørehæmmede have generel orientering om høreomsorg, reparation og vedligeholdelse, kommunale og regionale

retsinformation.dk - VEJ nr 9096 af 03/03/2009 Side 3 af 5
<https://www.retsinformation.dk/print.aspx?id=123775> 16-06-2009

tilbud, herunder placeringen af hørepædagogiske undervisningstilbud samt om, at brugere af høreapparater er berettiget til at modtage gratis batterier. Batterier er gratis, uanset om høreapparatet er udleveret på offentlige høreklinikker eller hos godkendte, private forhandlere af høreapparater.

4.4. Pædagogisk opfølgning ved brug af høreapparat

Den hørehæmmede skal orienteres om de muligheder, der er for gratis efterfølgende hørepædagogisk instruktion og undervisning på kommunale og regionale høreinstitutioner og kommunikationscentre, hvilket der skal gøres opmærksom på i forbindelse med udleveringen af høreapparat. Idet der kan være forskel på de lokale opfølgningstilbud i de enkelte kommuner, henvises der til opholdskommunens retningslinjer herfor. (Hvis dette fastholdes bør der indskrives regler herfor f.eks Aarhus Kommunes Høreteam benytter denne orientering på konkurrenceforvridende måde, jvf. deres standardbrev, der alene sendes til borgere, der benytter de private klinikker. Se bilag 1 til denne henvendelse.)

4.5. Efterkontrol

Det tager et stykke tid at vænne sig til at bruge høreapparat. Efter ca. 1-3 måneder kontrolleres om høreapparatet fungerer optimalt og bruges hensigtsmæssigt. Denne kontrol kan udføres ved, at der aftales efterkontrol hos høreapparatudbyderen, hvor der f.eks. foretages afsluttende høreprøve (test) med og uden høreapparat samt udleveres et spørgeskema vedr. kvaliteten af

høreapparatbehandlingen. (Dette skema indsender brugeren i en svarkuvert til Delta Akustik, som bruger disse data til statistik og kvalitetskontrol.)

Opfølgning/efterkontrol skal finde sted minimum én gang efter udlevering af høreapparat. Dette skal dokumenteres i journalen.

5. Godkendelse og kvalitetssikring af (offentlige klinikker og) private forhandlere

(Offentlige og P)private forhandlere, der ønsker at udlevere høreapparater med (betaling eller) tilskud fra det offentlige, skal godkendes i medfør af bekendtgørelse nr. 1513 af 13. december 2007.

Antallet af udførte hjemmebesøg pr. år rapporteres til tilsynet.

Hvis audiologiassistenten selvstændigt foretager audiometri og høreapparattilpasning uden supervision, skal audiologiassistenter have opnået kompetence gennem ansættelse efter afsluttet uddannelse i en periode svarende til 2 års fuldtidsarbejde på en (privat eller) audiologisk høreklinik, der foretager høreapparattilpasning på mindst 1000 klienter årligt.

(Danske og) Udenlandske uddannelser tilsvarende audiologiassistent og audiologopæder med relevant efteruddannelse indenfor audiologi, kan sidestilles med ovennævnte efter vurdering af (Delta Akustik og/eller) Undervisningsministeriet ved 'CIRIUS', Fiolstræde 44, 1171 København K, tlf. 33 95 70 00, www.ciriusonline.dk

Nedenstående liste er udarbejdet med henblik på at kvalitetssikre høreapparatbehandlingen og dermed opnå et højt fagligt niveau.

De grundlæggende elementer omfatter:

- Audiometri skal udføres i henhold til anerkendte og dokumenterede retningslinjer og under forhold, der overholder relevante standarder.
- Audiometriudstyr skal kalibreres mindst én gang årligt.
- Kvalitetshåndbog for audiometri, personale og høreapparatbehandling (herunder aftrykstagning) og håndtering af evt. klager skal foreligge og danner grundlaget for tilsyn og godkendelse.
- Udvælgelse og tilpasning af høreapparater skal ske med udgangspunkt i producentens vejledning, herunder bl.a. software.
- Effekt af høreapparatbehandlingen skal dokumenteres med test (som IG og / eller frit-felts test samt et spørgeskema.)
- Klinikken afrapporterer årligt, og der føres årligt tilsyn.

Tilsynet varer typisk 1-4 timer. I forbindelse med den administrative efterbehandling udarbejdes målerapporter, godkendelsesbevis

mv. og høreklinikken opføres på fortegnelsen over godkendte, private forhandlere af høreapparater. Tilsynet er forankret i ~~Teknisk-Audiologisk Laboratorium (TAL)~~ (Nyt navn: Delta Akustik), www.audiologi.dk.

En udvidet tjekliste (findes på www.audiologi.dk) indeholder en nærmere beskrivelse af kravene i forbindelse med godkendelse af private forhandlere af høreapparater og tilsyn med disse. Bl.a. skal der anvendes et spørgeskema til dokumentation af effekt af høreapparatbehandlingen.

Arbejdsgangen i tjeklistens anvendelse er følgende:

- Bekendtgørelse og tjekliste udsendes til høreklinikken, der udarbejder egen kvalitetshåndbog. Kvalitetshåndbogen sendes til tilsynet, som evt. kommenterer inden der aflægges besøg på høreklinikken. Ved godkendelsesbesøget gennemgås tjeklisten, og der aftales korrigerende handling(er) ved evt. afvigelser.
- Godkendelsesbevis udstedes efter gennemførelse af evt. korrigerende handling(er).
- Høreklinikken afrapporterer aktivitetsomfang, til-/afgang af personale, relevant faglig aktivitet/efteruddannelse, evt. klager, spørgeskemaresultater og orientering om øvrige relevante forhold.
- Tilsyn/afrapportering gennemføres årligt.

Godkendte, private forhandlere af høreapparater skal udarbejde en kvalitetshåndbog, hvori høreapparatbehandlingsens fremgangsmåde og procedurer, som den pågældende høreklinik arbejder efter, skal nedskrives. Den klinikansvarlige skriver under på, at de nedskrevne procedurer overholdes.

Alle godkendte, private forhandlere benytter et fælles spørgeskema for at sikre ensartede målbare data. Spørgeskemaets udformning, og terminer for udsendelse og indrapportering fastsættes af Sundhedsstyrelsen. Klinikens eget skema kan benyttes som supplement til det fælles spørgeskema. Nedenstående betragtes som minimumskrav for kvalitetssikring af audiometri og høreapparattilpasning i høreapparatbehandlingen.

Det skal kontrolleres, at høreprøver hos godkendte, private forhandlere af høreapparater udføres under forhold, der sikrer korrekte måleresultater. Baggrundsstøjen ved normalt forekommende aktivitet på klinikken skal, som et minimum, overholde ISO 8253 standarden for luftledning med hovedtelefoner for frekvenser >500 Hz.

Forhandleren skal kunne dokumentere, at det benyttede udstyr kalibreres med rimelige intervaller, dvs. mindst én gang årligt, i henhold til ISO 389 serien. Desuden ~~kan~~ (skal) der med kortere interval, f.eks. mindst én gang hver tredje måned, gennemføres

retsinformation.dk - VEJ nr 9096 af 03/03/2009 Side 4 af 5
<https://www.retsinformation.dk/print.aspx?id=123775> 16-06-2009

kontrolmåling eller subjektiv lyttetest på audiometriudstyret. Der skal føres logbog for kalibrering og kontrol af audiometriudstyr.

Forhandleren skal (ved førstegangsudlevering) kunne dokumentere, at den hørehæmmede forud for tilpasning af høreapparat er undersøgt og diagnosticeret af speciallæge i øre- næse- halssygdomme.

Sundhedsstyrelsens pjece: "Hvis du skal ha' høreapparat. Vejen til bedre hørelse – offentlig eller privat behandling" skal udleveres til alle nye klienter. Der skal føres logbog og journal for alle høreklinikens klienter.

Dokumenter skal opbevares i minimum 5 år efter seneste optegnelse.

Audiometri skal gennemføres i henhold til internationalt anerkendte metoder f.eks. som angivet i ISO 8253 standarderne. Audiometri og høreapparattilpasning skal udføres af hertil uddannet personale.

Forhandleren skal have nedskreven vejledning for hvorledes audiometri, udvælgelse og tilpasning af høreapparat, opfølgning og efterkontrol af høreapparatudbytte gennemføres (kvalitetshåndbog).

Der skal ved tilpasning af høreapparat anvendes relevante forekommende undersøgelser som f.eks. Insertion Gain. Der skal tages udgangspunkt i de af høreapparatproducenten foreskrevne tilpasningsværktøjer.

Høreapparatets funktion skal kontrolleres umiddelbart efter tilpasning.

Som et minimum kan kontrollen udføres ved samtale med den hørehæmmede, men der kan også udføres kontrollerede målinger, f.eks. sluttelig høreprøve med taleforståelighed i fast eller variabelt signal/støjforhold med og uden høreapparat.

Høreapparatets funktion og den hørehæmmedes udbytte heraf skal kontrolleres efter 1-6 måneder. Funktion og udbytte skal som minimum verificeres med standardiseret spørgeskema, der udfyldes og indsendes af den hørehæmmede, eller personen kan møde til udfyldelse af skema og evt. efterjustering på høreklinikken.

Sundhedsstyrelsen, den 3. marts 2009

Lone de Neergaard

/ Bjørn Ursin Knudsen

Officielle noter

Indholdsfortegnelse

1. Formål med vejledningen
2. Høretab og patientforløb
 - 2.1. Målgruppe for høreapparatbehandling/sikring af patientforløb
3. Ørelæge
 - 3.1. Undersøgelse og høreprøve
 - 3.2. Fordele og ulemper ved et høreapparat
 - 3.3. Visitation hos praktiserende ørelæge og informationspligt
4. Høreapparatbehandler
 - 4.1. Udmåling af høretab og valg af høreapparat
 - 4.2. Personale der kan udføre audiometri og høreapparattilpasning
 - 4.3. Udlevering af høreapparat
 - 4.4. Pædagogisk opfølgning ved brug af høreapparat
 - 4.5. Efterkontrol
5. Godkendelse og kvalitetssikring af private forhandlere

retsinformation.dk - VEJ nr 9096 af 03/03/2009 Side 5 af 5

<https://www.retsinformation.dk/print.aspx?id=123775> 16-06-2009